

ע"פ 5931/13 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5931/13

כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט א' שחם

לפני:

פלוני

המערער:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על פסק דיןו של בית המשפט המחוזי בחיפה
בת"פ 12-04-40396 שניתן ביום 11.7.2013 על-ידי
כב' השופט ח' הורוביץ

ג' באדר התשע"ד (3.2.2014)

תאריך הישיבה:

עו"ד ר' שפריר

בשם המערער:

עו"ד נ' פינקלשטיין

בשם המשיבה:

הגב' שלומית מרדר

בשם שירות המבחן לנוער:

פסק דין

1. במקד הערעור ניצבת טענת המערער, קטיין בעת ביצוע העבירה, לפיה יש לבטל את הרשותו ולהסתפק בקביעה כי ביצע את המiosis לו בכתב האישום המתוקן שבעובdotio הודה.

2. על פי כתב האישום המתוקן, שהוגש במסגרת הסדר טיעון, המערער, יליד 1995, התבקש על-ידי שני בגירים, בני כפרו של לפחות אחד מהם היה מוכר לו, להצטרף לנסייה ברכbam על מנת שישיע להם בבדיקה סוס אותו רצוי לרכוש, זאת נוכח המומחיות שרכש המערער בענייני סוסים. ביום 21.4.2013 בשעה 20:00 לערך, אספו השניים את המערער ובמהלך הנסייה, "לאחר דין ודברים מאים" בין המתלוננים לבין המערער, ذكر המערער בסיכון את אחד מהבוגרים בחזה, בבטן וביד שמאל וذكر את הבוגר השני בבטנו. לאחר הדקירות ברוח המערער מהרכב. כתוצאה מהדקירות נגרם לכל אחד מהמתלוננים פצע חתך בכבד (בנוסף לפגיעות נוספות, פחתות חמורות) והם אושפזו למשך 4-5 ימים. למערער ייחסו עבירות של חבלה חמורה בנסיבות חמירות (לפי סעיפים 333 + 335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ג-1977; להלן: חוק העונשין) ושל פצעה בנסיבות חמירות (לפי סעיפים 334 ו- 35(א)(1) לחוק העונשין).

3. לאחר קבלת תסקרים, הרשייע בית המשפט המחוזי (כב' השופט ח' הוורוביץ) את המערער וגורר את דיןנו כדלהלן: לעמידה במבחן למשך שנה אחת; ל-150 שעות שירות לתועלת הציבור; ל-12 חודשי מסר על תנאי לבול עبور בתוך שלוש שנים עבירת אלימות מסווג פשע ולהתחייבות על סך 10,000 ש"ח להימנע בתוך שלוש שנים מביצוע עבירה אלימת מסווג פשע. כאמור, ערעור זה מופנה כלפי הרשות המערער וככלפי עניין זה בלבד. יזכיר כי המערער השלים בינו לבין את ביצוע השירות לתועלת הציבור ואף הגדייל לעשות וביצע 200 שעות לשביות רצון האחרים עליו.

4. למקרא כתב האישום המתוקן לא ניתן שלא להתרשם כי הנسبות המדוייקות שבגדין בוצע מעשה העבירה נותרו בעלייה. מה היה הרקע לאוטו "דין ודברים מאים" שהוזכר בכתב האישום? מה כלל "דין ודברים" זה? כיצד הגיעו הסcin לideo של המערער? מה היה אופיו האיום שהופנה כלפיו וכו'. על גרסת המערער באשר לחלק מאירועו אותו עבר ניתן ללמידה מהתסקרים שהוגשו בבית משפט קמא ולבית משפט זה.

בתסקיר מיום 2.6.2013 שהוגש לבית משפט קמא, צוין כי שירות המבחן לנוער התקשה לקבל מהמערער גרסה מפורטת, מלאה ובהירה של נسبות ביצוע העבירה. בתסקיר האמור נאמר, כי הרכב בו נסע עם הבוגרים, שסביר כי הם מעוניינים להיעזר במומחיות בתחום הסוסים, סטה מהנתיב הראשי אל עבר אזור מיוער, וכששאל לשפר הדברים השיב לו אחד הבוגרים "شMOVEDים אותו לגיהנום". לאחר שהשניים סרבו לבקש את המערער לעזoor, פנה אחד מהם לעברו שבירדו סיכון וניסה לבדוקו. אותו אדם היה תחת השפעת אלכוהול והסcin נשמטה מידו. או אז אחז בה המערער ודקרו. המערער טען כי אינו מבין את הרקע לרצון הבוגרים לפגוע בו ושלל סכסוך קודם, נסיוון לפגעה מינית או עימות על רקע אחר. בשלב זה הודה המערער בדקירה אחת בלבד. בתסקיר המשלים מיום 30.6.2013 נאמר כי המערער lokח אחריות על כל פרטיה האירוע המפורטים בכתב האישום המתוקן. לדבריו ذكر את הבוגר שהיה תחת השפעת אלכוהול שלוש דקירות, וכאשר חבירו שעצר את הרכב ניסה לסייע לנזכר הראשון, ذקרו המערער דקירה אחת, שהלך את הסcin ונמלט בברלה מהרכב. בתסקיר שהוגש לבית המשפט זה לקראת הדיון בערעור כולל גרסה מפורטת יותר שמספר המערער בשלב הנוכחי, לפיה שירר מתח בין המשפחות בשל התנגדות משפחת המערער לנישואיה של בת משפחתם עם קרוב של אחד המתלוננים, מה גם ששבוע לפני האירוע פרץ וויכוח בין המערער לבין דודו של אחד המתלוננים. המערער מצין כי הוא עצמו נבהל מעצמה התנהגותו האלימה.

5. מעין בשלושת התסקרים מצטיירת תמונה של נער חיווי שהairoע הנדון אינו מופיע את אורה חייו בדרך כלל, אם כי שירות המבחן מצא כי המערער מתקשہ בויסות רגשותיו. כאמור, המערער פיתוח מיומנות מיוחדת בכל הנוגע לטיפול בסוטים ולייטסוק בהם. הוא בוגר 12 שנים לימוד, ובשלב זה לא מימוש תוכנית קודמת ללמידה בכיתה יג' ב망מת מכונאות רכב, תחום שהוא מעוניין להתמחות בו כהנדסי. המערער הביע רצון להתגייס לצבא, כנראה בעידוד האב, אם כי רצונו זה טרם התגבש. השירות המבחן שבסמלה ניכר שניי לטובה ביכולת המערער לחוש אמפתיה כלפי נפגעי העבירה ופחתה תחושת הקורבנות שלו. שירות המבחן התרשם כי גורמי הסיכון פחתו במשך הזמן, ועתה הם מתמצאים בחומרת העבירה והשימוש בסיכון, בקושי של המערער בויסות מתחים במצבים רגשיים ובפרט בין גילו להתנהלותו המשקפת תלויות וחוסר גיבש. גורמי הסיכון אומרים אבחן שירות המבחן כוללים את הנתונים הבאים: מדובר בעבירה ראשונה ויחידה, בה מודה המערער הודה מלאה תוך הבעת חרטה; המערער מקבל סמכות ומשתף פעולה באופן מלא בטיפול; למערער משפחחה תומכת ונורמטיבית; המערער שולל התנהגות אלימה; למערער עיסוק משמעותית בסוטים שמשמעו לשיפור דימויו העצמי ולהפגת מתחים ויש לו שאיפות לעתיד נורטטיבי הכלול השלמת למועד המוצע.

כאמור, בתסaurus שהוגש לבית המשפט קמא המליך שירות המבחן להרשיע את המערער. מайдך גיסא, בתסaurus שהוכן לקראת הדיון בערעור העלה השירות את השיקולים השונים ואת התלבוטות בסוגיה ונמנע מהמלצתה שלילית או חיובית. בגדיר כך צוין כי מצד אחד קיימת ההתרשמה לפיה המערער פעל מתוך פחד ואיום ולא הפעלת שיקול דעת, ללא תכנון מוקדם ולא כוונה לפגוע במתלוונים, שכיוום המערער נוטל אחריות ומיצוי בהליך טיפול חיובי ומשמעותי יש לו תוכניות לעתיד. מהצד الآخر מדובר בעבירות חמורות ביותר.

6. בפסק דין עמד בית המשפט המחויז על המתח במקורה זה בין שיקולי השיקום לבין העובדה כי מדובר בעבירה חמורה שתוצאה מבחינת הפגיעה הגוף במתלוונים הייתה קשה. בית המשפט סבר, שאף אם היה המערער נתון במקרה של חילופי הדברים עם המתלוונים, היה יכול לבסוף מהרכב, כפי שעשה בסופו של דבר, ולא היה הכרח לדקור אותם "דקדירות חמורות וMSC נסיבות חיים". לפיכך נמצא בית המשפט קמא כי אין מנוס מהרשעת המערער, אך ראה לנכון להקל בעונשו, על אף שכרגע העבירות בהן הורשע המערער מצדיקות מסר בפועל. זאת, נוכח הנתונים החשובים שמדוברות פורטו בהרבה לעיל, ובهم קטינות המערער, עברו הנקי, המעצר ומעצר הבית בהם היה נתון, שייתוף הפעולה בהלכי הטיפול והשיקום, משפחחה נורטטיבית ותומכת, קיומו של "אפק שיקומי ברור" ועリכת "סולחה" עם המתלוונים. כזכור, בפני בית המשפט המחויז עמדה המלצה(IService) לשירות המבחן להרשיע את המערער.

7. באת-coach המערער עמדה בטיעוניה על נסיבותיו הייחודיות של המקורה המציביאות, לדבריה, על קיומם של שיקולים כבדי משקל המוליכים למסקנה כי ראוי היה שלא להרשיע את המערער. נטען, כי אין מדובר למי שיזም את המהלך שהוביל לביצוע העבירה ובמי שהציג מראש בנשך קר, אלא בקטין שהולך שולל להצטרף לשני בגירים אשר התאנו לו במהלך הנסיעה והטילו עליו אימה, עד שפועל כפי שפועל. המערער ניהל לפני האירוע ומנהל אחורי אורח חיים נורטטיבי, למד מקצוע, רכש ידע נרחב במסגרת תחביבו כמתפל בסוטים ויש לו "אפק שיקומי" ברור, כפי שגמ עולה מהتفسרים. באת-coach המערער הדגישה את השינוי בעמדת שירות המבחן, שלאחר תקופה נוספת של היכרות עם המערער וטיפול בו חזר מהמלצתו להרשיעו. נטען כי יש להתייחס למקורה כאל אירוע חד פעמי וחירג להתנהלותו הרגילה של המערער. עוד נטען, כי כאשר מדובר בקטין יש ליתן משקל מיוחד לשיקולי שיקום וכי ההרשעה עלולה לגרום לדרכו העתידית של המערער, שאף העלה את האפשרות להצטרף לכוחות הביטחון, מה גם שלגביו קטינים אין צורך להציג על נזק ספציפי שעלול להיגרם מההרשה, שיש בו כדי לגבור על העקרון שלפיו מי שמבצע עבירה ראוי להיות מושרע. באת כוח המערער הציגה מספר החלטות שבגדן לא הורשעו קטינים שלטענתה ביצעו מעשים חמורים לא פחות ואף יותר.

8. באת-כזה המשיבה ביקשה להזכיר את חומרת המעשה ואת הפגיעה הגוףנית הקשה שנגרמה בעטיו למתלוננים, כמו גם את חומרת העבירות שיויחסו למעורר בכתב האישום המתוקן, המחייבת הרשעה. נטען כי את מכלול שיקולי השיקום הביא את בית המשפט המוחזק לידי ביטוי ברכבי העיטה המקלים מאי ביחס לחומרת העבירות והעונשים המרביים הקבועים בצדן. עוד נטען, כי המעורר לא הציע על נזק קונקרטי שעלול להיגרם לו כמצאה מהרשעה, וכי, כפי שעולה מהתשקרים, המעורר עובר תהליך של הפנתה המעשה וחומרתו, תהליך שנמצא בשלבי הראשוניים בלבד.

דין והכרעה

9. כידוע, כאשר בפני בית המשפט ניצבת השאלה האם נכון להימנע מהרשעתו של מי שבצע עבירה, עליו לעורר איזון בין שני אינטרסים עיקריים. האחד, האינטרס הציבורי, הכולל את הצורך למצות את ההליך הפלילי בדרך של הרשות הצבאית כדי להגשים את מטרות המשפט הפלילי ואת אכיפתו השוויונית.ברי שכך מדובר בעבירה חמורה יותר, כך יגדל משקלו של אינטרס זה. האינטרס השני הוא עניינו הפרטני של הנאשם שבגדרו נבחנים נתוניו האישיים והנזק הצפוי לו מהרשעה. כאשר מדובר בנאים בגירים, גובר בדרך כלל האינטרס הציבורי והוא ידחה בעיקר במקרים בהם עלול להיווצר יחס בלתי סביר בין הנזק הצפוי מהרשעה לבין האינטרס הציבורי שבהרשעת מי שעבר עבירה. פני הדברים שונים כאשר מדובר בנאים קטינים. סעיף 24 לחוק הנוגע (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוגע) קובע כי בפני בית משפט שקבע שקטין ביצוע עבירה עומדות מספר אפשרויות, שההרשות היא אך אחת מהן. הוראה זו משתלבת בעקרונות היסוד החלים לענין ענישת קטינים, שאחד המרכזים בהם הוא מתן משקל מיוחד לשיקולי שיקום. כידוע, ענישת קטין נשלטת על-ידי הוראות חוק הנוגע ולא על-ידי ההוראות סימן א' לפרק ו' לחוק העונשין (ראו סעיף 40טו לחוק העונשין). לענין שיקולי הרשותו של קטין נאמרו על-ידי בית משפט זה הדברים הבאים:

"ההוראה האמורה בסעיף 24 לחוק הנוגע מדגישה את השוני בין קטינים לבגירים בקשרו שיקול הדעת ובאייזונים הפנימיים המופעלים לגבי השאלה אם ובאיזה נסיבות ימנע בית המשפט מהרשעת נאשם קטין שעבר עבירה. לגבי קטין ניתן משקל-יתר לנסיבות האינדיבידואליות של הנאשם, לגילו, לsicco שיקומו, לנסיבות העבירה מבחינתו, וככלל - הנכונות לסתות מחובת מצוי הדין, ולהימנע מהרשעה תוך הדגשת עניינו של הפרט תהא פחות נדירה. עם זאת, גם כאן נגד שיקולי הפרט יועמד השיקול הציבורי הציבורי, ובכלל זה ישקלו חומרתה של העבירה שנעבירה על נסיבותיה המייחדות וצורך ההרעתה וההגנה על הציבור, ובמקרים מתאימים עשוי אינטרס הציבור, המבקש למצות את הדין, לגבור גם כאשר מדובר בקטין" (השופטת א' פרוקצ'יה בע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3) 691-689 (2000)).

בפסק הדין בע"פ 2280/13 פלוני נ' מדינת ישראל (2.10.2013) נפסק מפי השופט ח' מלצר כי "הבסיס הנורטטיבי להכרעה בסוגיה של הימנעות מהרשעה - דומה בעקרון במקרים של קטינים ובגירים, אלא שמדובר אייזונים בין כל השיקולים שיש להבאים בחשבון - הוא שונה בעניינם של נאים קטינים". כאשר מדובר בנאים קטינים "ציר למתן משקל מיוחד ורב יותר לנסיבות האינדיבידואליות של הנאשם ולאפשרויות השיקום העומדות בפניו, ובתוך כך גברת הנכונות לסתות מחובת מצוי הדין על דרך של הרשעה" (ההדגשה במקור), זאת מוביל להמעט מחובת זהירות שבה על בית המשפט לנתקוט שעה שהוא מבצע את האיזון בין השיקולים השונים גם לגבי קטינים.

עם זאת, במסגרת בוחנת השיקולים האינדיידואליים איני סבור שעל הנאשם הקטין לשכנע כי בעניינו קיים נזק קונקרטי שצפוי לו אם יורשע (כגון חוסר האפשרות לעסוק במקצוע מסוים אותו רכש שה夷יסוק בו לא ניתן נוכח הרשעה), שכן בהתחשב בקטינותו קשה לצפות כיצד יתנהלו חייו הבוגרים ומahan ההזדמנויות שתתקינה בדרכו בעtid ושהרשעה עלולה להשום את דרכו לימיון. זאת בשונה מנאש בוגר, במוחך זהה שיש לו עבר בתחום ההוראה המקצועית או עבר תעסוקתי מוגדר שלרקע קיומו מבקש אותו נאש להצביע על נזק קונקרטי שצפוי להיגרם לו כתוצאה מהרשעתו. כשמדבר בקטין יכולת לצפות את עתידו על יסוד עברו מצומצמת יותר ועל כן ראוי לטעמי להניח לגביו שהרשעה עלולה לפגוע בו בתחום המקצוע-התעסוקתי גם אם לא עולה בידו להצביע על נזק קונקרטי, מה גם שלשלוק האינדיידואלי משקל רב יותר מאשר בדבר בקטין.

10. מהכל אל הפרט: אין ספק שככל נתנוו האישים של המערער חיביים יש יסוד לטענה שמדובר היה באירוע חד פעמי, ממנו אף הפיק לך משמעות ושהביא לשילובו בתהילך טיפול-שיקומי מוצלח שיש לו שלא למועד שוב בעtid. מאידך גיסא, מדובר במעשה חמוץ עד מאד. לא זו אף זו – כאמור לעיל, נסיבותו המדיקות והמלאות נותרו במידה מסוימת עלומות והדבר מנסה לזכוף לזכות המערער נסיבות מקלות שבוכן היה, אם התקיימו, להסביר את תגובתו העצמתית והאלימה.

במצב דברים זה אין לנגד עניין בית המשפט אלא עובדות כתוב האישום שהוגש במסגרת ההסדר שבין הצדדים והעבירות בהן הורשע המערער. מעובדות אלה לא עולה שהמערער היה נתון בסכנה שיש בה כדי להסביר את מעשי החמורים והאלימים ביותר, לא עולה הסבר לדקירת המתлон שנדקר שני, כשاز הרכיב כבר לא היה, כל הנראה, בנסיבות והמערער היה יכול לבrhoח אם אכן חש בסכנה. לא ניתן הסבר מדוע הופעל כוח כה רב שהביא לפציעות, שכן משעה שהסתכן היהת בידי המערער חלפה הסכנה שהוא זה שייפגע ממנה. במצב דברים זה נותרנו, כאמור, עם עובדות כתוב האישום "היבשות" המבוססות עבירות חמורות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ופציעה בנסיבות חמירות.ברי כי משקל האינטרס הציבורי שהרשעת המערער הוא ממשמעות נוכח חומרת העבירות ונסיבות ביצוען. השאלה היא, אפוא, האם יש בכלל הנתונים הנוגעים למערער כדי להטוט את כף המאזינים.

11. לאחר ש שקלתי בכבוד ראש מכלול היבטיה של הפרשה שבפניו, הן העובדים והן המשפטאים, סבורני כי אין מקום להתערב במסקנה אליה הגיע בית המשפט המחויז. תחילתה אשובה ואציג שלא באה בפניהם המלצה חד משמעות של שירות המבחן לנוער לפיה ראוי שלא להרשיע את המערער. אכן, ההחלטה הסופית נתונה בידי בית המשפט, אך שירות המבחן הוא ככל עזר רב חשוב ויש משקל לא מבוטל לעמדתו. כאשר מדובר במרקם גבול, מבחינה זו שעסוקין בעבירות חמורות וכשאין מדובר בנאים שלגביו קיימים נתון אינדיידואלי חריג ובועל משקל מיוחד מיוחד, דנא, אי הרשעה במקום שלא ניתנה על-ידי השירות המלצה חד משמעות תהיה נדירה. בפנינו מערער שנתוינו חיביים ואופק שיקומו בהיר, אך לצד זאת העבירות שעבר חמורות, גם אם בוצעו בנסיבות הייחודיות שתוארו לעיל, והביאו לפגעה ממשית בגופם של המתلونים.

מקרה קרוב לקרה דנאណון בגדר ע"פ 1688/09 פלוני נ' מדינת ישראל (24.9.2009). באותו עניין היה מדובר בקטין שזכר את בן זוגה של אימו שהיה שני עת הגיעו לديرתם והפתחה בין השניים ויכוח שהוביל למאבק, ובכך עבר עבירה לפי סעיפים 333 ו-335 לחוק העונשין. בין המקרים קיימים קווי דמיון – הנדק היה אדם מבוגר ושתיו שהטיל אימה על הנאשם הקטין, הדקירה לא הייתה מתוכננת והדוקר היה בעל עבר נקי, שנוצר צה גם לאחר ביצוע העבירה. במקרה הנ"ל ראה בית משפט זה לנוכח לבטל את הרשעתו של הקטין שהורשע בבית המשפט המחויז, תוך הדגשה כי מדובר במקרה חריג ביותר. והנה, חלק ממשמעות מהנסיבות שהביאו את בית המשפט לבטל את הרשעה

במקרה הנ"ל אין מתקיימות בפרשנה הנדונה כאן, ובו: בפני בית המשפט הונחה המלצה מיוחדת של שירות המבחן שלא להרשות, בין היתר נוכח תהיליך שיקומי ממושך ביותר וחיוובי; מדובר היה בקטין בן פחות מאربع עשרה ביום ביצוע העבירה (המעורער היה בן 16.5 במועד ביצוע העבירה); נסיבותיו האשיות של הקטין היו קשות במיוחד ובהן דיכאון ומשבר נפשי בעקבות רצח אחיו היחיד והוא מדובר בעבירה אחת ולא שתיים כבמקרה דנא. גם נוכח נסיבות מיוחדות וחיריגות אלה נפסק כי ביטול הרשות נעשה לא בשל התלבטות וכי ניתן להבין את עמדת התביעה ואת המסקנה אליה הגיע בית המשפט המחויז. לטעמי, במקרה הנ"ל מבhair מהם המקרים בהם ראוי להימנע מהרשעה כשמדובר בביצוע עבירות שגרמו לפגיעות גופניות קשות. עניינו של המעורער אינו נמנה עליהם.

אמילץ, אפוא, לחבריו שלא להיענות לערעור.

ש | פ | ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכימים.

ש | פ | ט

השופט א' שחם:

1. אני מצטרף בהסכמה לתוכאה אליה הגיע חברי, השופט צ' זילברטל, ואף אני סבור כי לא היה מקום, בנסיבות העניין, להימנע מהרשעתו של המעורער. עם זאת, הנני מרשה לעצמי להסתיג מקביעתו של השופט זילברטל לפיה "במסגרת בחינת השיקולים האינדיידואליים אני סבור שעל הנאשם הקטין לשכנע כי בעניינו קיים נזק קונקרטי שצפוי לו אם יורשע". לגישתו של חברי, קשה לצפות מהקטין כי יידע "יכיזד יתנהלו חייו הבוגרים ומהן ההזדמנויות שתתרנה בדרכו בעתיד ושהרשעה עלולה לחסום את דרכו למימושן". לפיכך, סבור השופט זילברטל כי כאשר בקטין עסקנו, יש לצאת מתוך הנחה כי "ההרשעה עלולה לפגוע בו בתחום המקצועני - התעסוקתי גם אם לא עליה בידו להציג על נזק קונקרטי".

2. מקובלת עליי הגישה, לפיה השיקול השיקומי מקבל משנה תוקף כאשר מדובר בקטינים. נקבע לא אחת, כי בבוא בית המשפט לגורר את עונשו של עבריין קטין, עליו ליתן את משקל בכורה לשיקולי השיקום, שכן ההנחה היא כי בשלב זה, אישיותו של הקטין טרם נתגבהה סופית, ויש לקוות כי באמצעות טיפול מתאים ניתן יהיה להחזירו למוטב (ע"פ 9/09 מדינת ישראל נ' פלוני 8.3.2009); ע"פ 1004/06 פלוני נ' מדינת ישראל (9.8.2006); ע"פ 3615/07 פלוני נ' מדינת ישראל (5.6.2007)).

כפי שצין השופט נ' הנDEL בע"פ 5048/09 פלוני נ' מדינת ישראל (14.2.2010):

"קיימת אחידות בין שיטות משפט שונות בתפישה לפיה השיקול השיקומי בעל משקל נכבד יותר בעת גזרת עונשו של נאשם קטן מאשר בגזרת דיןו של בגין. למעשה, אין מדובר בעוד שיקול אלא במטרה שלעצמה. מעדים על כך במסלולים החלופיים המופיעים בחוק הנורווגי: דרכי ענישה ודרכי טיפול (סעיפים 25 ו-26 לחוק הנורווגי בהתאם) (שם, בפסקה 5ג').

3. ככל שמדובר בשאלת ההימנעות מהרשעה כאשר מדובר בקטין, נקבע ברע"פ 5228/00 פלוני נ' מדינת ישראל (18.6.2001) כי "אין אנו מקבלים את ההנחה כי הכלל הרחב הוא שכאשר מדובר בקטינים נקודת המוצא צריכה להיות טיפול ללא הרשעה". עם זאת, נקבע בנוספ', כי על בית המשפט הדי בעניינו של קטין "لتת את הדעת בכל מקרה באופן פרטני וקפדי לאפשרות לעשות שימוש בדרכי הטיפול שנקבעו בחוק הנורווגי (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, לרבות דרכי טיפול תוך הימנעות מהרשעה".

מן הראיו להזכיר, כי בע"פ 96/2008 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) נקבע, כי משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשייע את הנאשם, וההימנעות מהרשעה תעשה במקרים יוצאי דופן. ועוד נאמר כי "הימנעות מהרשעה אפשרית איפוא בהצטבר שני גורמים: ראשית, על הרשעה לפגוע פגעה חמורה בשיקום הנאשם; ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרא המשסומים על הרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים המפורטים לעיל" (שם, בעמ' 339). בرع"פ 9118/12 פריגן נ' מדינת ישראל (1.1.2013) ציינתי לגבי התנאי הראשון, כי יש להציביע על נזק מוחשי-كونקרטי העולול להיגרים לנאים "ואין להידרש לאפשרויות תיאורתיות לפיהן עלול להיגרם לו נזק כלשהו בעתיד" (שם, בפסקה 10, וראו גם, ע"פ 2862/12 מלמן נ' מדינת ישראל (24.1.2013); רע"פ 13/654 ابو בכיר נ' מדינת ישראל (26.2.2013)).

נשאלת השאלה, האם علينا לזמן תנאי זה שעה שמדובר בקטין, כפי שסביר חברו השופט זילברטל, או שמא יש לעמוד על קיומו גם אם במצבה מרוככת יותר. סבורי, כי יש מקום לדרישה, כי יובהר לבית המשפט שהרשעתו של הנאשם הקטין עלולה לפגוע בסיכוי שיקומו או לגרום לו נזק אחר. לדעתו, אין מקום להנחה אפרורית, לפיה הרשעה בדיון עלולה לפגוע בקטין גם אם לא עולה בידו בידי להציביע על נזק קונקרטי". בפסקתו של בית משפט זה נקבע, כי הגם שהnocנות לעשות שימוש בסמכות אי הרשעה כאשר מדובר בקטין רחבה יותר, עדין "מתחייב שיקול זהיר בין שיקול הפרט לאינטרס הציבורי הכללי, ובמקרים המתאים, הצורך למצות את הדיון עם הקטין לתוכלית הרתעה והגנה על הציבור גבר" (ע"פ 04/2006 פלוני נ' מדינת ישראל (13.3.2006), בפסקה 8 לחווות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה).

ומהו תקנותו של קטן אשר אינו יכול להציביע על נזק שייגרם לו במקרה של הרשעה, אך חשש כי הרשעה תהיה לו לרועץ בעתיד? על כך השיב השופט (כתוארו אז) א' גרוניס בע"פ 4947/05 פלוני נ' מדינת ישראל (3.8.2006), באומרו כי "הדין כולל הסדר להביא למחיקה של הרשעתו, אף מחוץ לגדרו של חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981. لكن, בבוא היום ובธนาנה כי המערערים לא ייחזרו לבצע עבירות, יוכל הם לפנות, כמובן, על מנת שיסור הכתם שהביאו הם על עצםם" (שם, בפסקה 4, וראו גם, ע"פ 4080/06 פלוני נ' מדינת ישראל (10.1.2007); רע"פ 11/7636 פלוני נ' מדינת ישראל (26.10.2011); ע"פ 11/3596 פלוני נ' מדינת ישראל (26.12.2011)).

.4 סוף דבר, הנני מצטרף לפסק דין של חברי, השופט זילברטל, בכפוף כאמור לעיל.

שפט שפט

לפייך הוחלט כאמור בפסק דין של השופט צבי זילברטל.

ניתן היום, י' באדר א התשע"ד (10.2.2014).

שפט שפט

שפט שפט

שפט שפט